

Allt guld glänser inte

Orientalprovinsen i nordöstra hörnet av Kongo-Kinshasa, det som även skulle kunna benämnas ”treriks-röset” mellan Uganda, Sudan och Kongo, här har utvecklingen på många sätt stått stilla de senaste 25-30 åren. Eller det vore mera korrekt att säga att utvecklingen backat. Den lokala matproduktionen räcker inte för att föda befolkningen, infrastrukturen är med vissa undantag i spillror, staten är knappast närvarande ur någon som helst relevant synpunkt för befolkningen.

Milisstyre

Närvarande är däremot en av Centralafrikas brutalaste miliser, den så kallade LRA-milisen (*Lords Resistance Army*) vars ledare sen många år står högst på listan av efterlysta från internationella domstolen i Haag. Anledningen är både det krig man bedriver och de extremt grymma metoder man använder, LRA är exempelvis kända för att systematiskt kidnappa barn och med obeskrivligt grymma metoder rekrytera dem som soldater.

Närvarande är också Kongo's välsignelse och förbannelse, rika natur-

En guldklump som denna har kostat många dagars slit, stora risker, förstörd hälsa och kanske människors liv

resurser som sällan kommer befolkningen tillgodo men skapar konflikter och drar till sig internationella intressen med stora kassakistor och rymliga samveten. I Oriental pratar nämligen lokalbefolkningen bara om de problem som finns för dem som lever i området, alla andra pratar om **”Guldet”**. Marken i Oriental är rik på guld, det betyder i tekniska termer att varje ton jord innehåller några gram guld.

Diakonias fältstudie

Under oktober månad 2011 genomförde Diakonia en fältstudie av Orientalområdet eftersom mycket få biståndsorganisationer är på plats i detta farliga område. Arbetet kring denna studie kommer användas på flera olika sätt, men jag skulle vilja berätta om ett av mina starkaste intryck som just var förhållandena för den lokalbefolkning, som försöker leva på att gräva guld.

När man reser genom Oriental slås man först av bristen på jordbruk runt byarna, en situation som innebär att den egentligen bördiga provinsen är beroende av dyr, importerad mat. I en kultur, där barnen lär sig av sina föräldrar, har de senaste 20-30 åren, då det varit för farligt att arbeta på fälten, gett en hel generation som inte kan odla. Istället har guldet blivit hoppet för alla som vill försörja sig. Det lokala uttrycket för en guldgrävare betyder ungefär *”en man av guld”* och kan knappast vara mera missriktat.

Guldgrävare

De lokala guldgrävare arbetar med livet som insats i oftast öppna dagbrott. Man befinner sig långt från områden där det finns medicinsk hjälp och vid

Jean-Pierre säger han vet att han kommer bli sjuk och kanske dö av kvicksilvret han jobbar med, men har inget annat alternativ för att försörja sin familj.

olyckor, som ofta förekommer, är möjligheterna till hjälp nästan obefintliga.

Yousuf, som arbetar som grävare, berättar att de alltid jobbar i team med 8-10 personer, om någon dör eller skadas så har man en överenskommelse att kollegorna bär den skadade eller döde till närmaste by där familjen tar över ansvaret. Yousuf, som är gift och har 11 barn, säger att ingen kan hjälpa hans familj om något händer honom.

Förutom olyckor så är malaria och olika infektioner och parasiter stora problem, och till detta kommer hälsoeffekter av att de använder kvicksilver för att anrika guldsanden. Kviksilver är extremt giftigt både för människor och miljön, bland annat angriper kvicksilvret immunförsvaret och lunginflammation, som är en tidig indikation på förgiftning, är vanligt i gruvorna.

Men problemen slutar inte med hälso- och miljöeffekter, guldutvinningen drar till sig allt från milisgrupper till guldhandlare som alla vill vara med och dela den kaka guldgrävarna, med risk för sina liv, utvunnit.

Guldet skall delas

Flera guldgrävare beskriver hur den största delen av deras intäkter måste betalas till olika militärer som kommer till gruvorna, korrumpade poliser, statliga gruvtjänstemän och lokala hövdingar. Man utgör helt enkelt grunden för en ekonomi där alla andra tjänar på deras arbete.

Situationen är dessutom extra komplicerad då Kongos korrumpade, statliga gruvmyndighet säljer licenser att gräva guld på samma platser till både lokalbefolkningen och till stora internationella gruvbolag.

Kyrkan - en trygg plats

Att resa runt i detta uppochnervända samhälle var mycket komplicerat, och inte helt riskfritt, speciellt om man ställde frågor om guldhandlingen. Samtidigt visade det sig återigen vilket unikt nätverk som man får tillgång till genom lokala kyrkor där det fanns allt från trygg nattlogi till kunskap om lokala förhållanden, och inte minst värdefulla kontakter genom lokala präster och pastorer.

Resultaten av denna fältstudie kommer under de närmaste månaderna publiceras i olika media. Men jag hoppas även att få tillfälle att inom församlingen få berätta mer om vårt arbete i denna region och hur vissa spår leder ända hem till den svenska aktiemarknaden.

Man brukar ju säga att ”*allt är inte guld som glimmar*”, men efter att ha upplevt under vilka förhållanden Kongo's guld produceras så känns det tydligt att ”*inte heller allt guld glimmar*”.

Joakim Wohlfeil